

**JAUNUOLIŲ DIENOS CENTRO
PASLAUGŲ GAVĖJO**

TEISIŲ IR PAREIGŲ CHARTIJA

(parengta pagal JT neįgaliųjų teisių konvenciją)

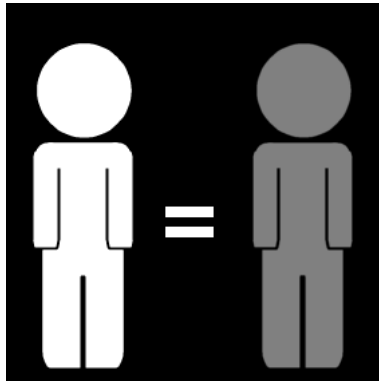
2019m.

Panevėžys

TURINYS

Lygybė ir nediskriminavimas.....	3
Visuomenės švietimas.....	4
Prieinamumas.....	5
Teisė į gyvybę.....	6
Lygybė prieš įstatymą.....	7
Asmens laisvė ir saugumas.....	8
Laisvė nebūti išnaudojamam, nepatirti smurto ir prievartos.....	9
Asmens neliečiamumo apsauga.....	10
Gyvenimas savarankiškai ir įtrauktis į bendruomenę.....	11
Saviraiškos laisvė ir laisvė reikšti nuomonę, galimybė gauti informaciją.....	12
Privataus gyvenimo neliečiamumas.....	13
Būsto ir šeimos neliečiamumas.....	14
Švietimas.....	15
Sveikata.....	16
Darbas ir užimtumas.....	17
Pakankamas gyvenimo lygis ir socialinė apsauga.....	18
Dalyvavimas kultūriniame gyvenime, aktyvus poilsis, laisvalaikis ir sportas.....	19
Dėl teisių pažeidimų Tu visada gali kreiptis.....	20

LYGYBĖ IR NEDISKRIMINAVIMAS

TEISĖ:

Esu toks pat žmogus, kaip ir visi žmonės.

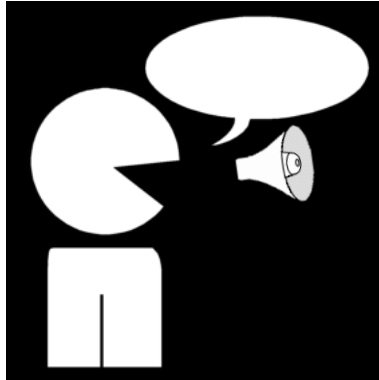
PAREIGA:

Aš turiu pareigą gerbti kitus žmones.

Aš turiu pareigą būti mandagus su kitais žmonėmis.

Aš turiu pareigą būti sąžiningas su kitais žmonėmis.

VISUOMENĖS ŠVIETIMAS

TEISĖ:

Aš dalyvauju visuomenės gyvenime tam, kad kiti žmonės matytų mano stiprybes, galimybes ir gebėjimus.

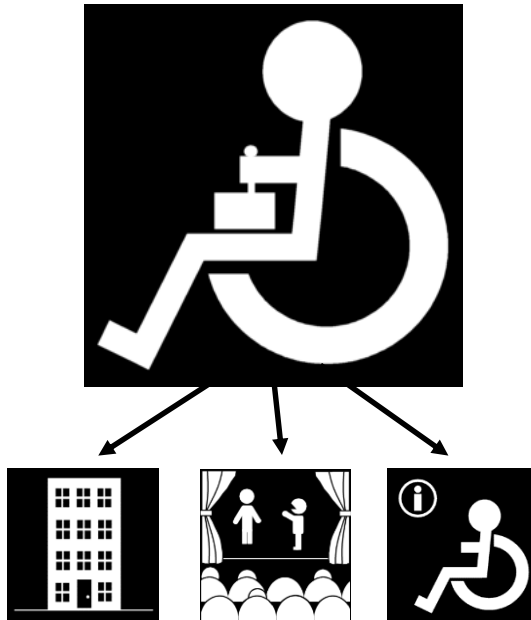
Aš turiu teisę drąsiai kalbėti apie savo negalią.

Aš turiu teisę parodyti savo silpnybes ir stiprybes.

PAREIGA:

Aš turiu pareigą dalyvauti visuomenės gyvenime.

PRIEINAMUMAS

TEISĖ:

Aš turiu teisę laisvai patekti visur, kur noriu.

Aš turiu teisę gauti suprantamai užrašytą informaciją.

PAREIGA:

Aš turiu pareigą prašyti pagalbos, jeigu man reikia.

Žinau, kad negalima piktnaudžiauti savo negalia.

TEISĖ Į GYVYBĘ

TEISĖ:

Aš turiu teisę gyventi.

PAREIGA:

Aš turiu pareigą saugoti savo sveikatą.

Aš turiu pareigą rūpintis savimi.

LYGYBĖ PRIEŠ ĮSTATYMĄ

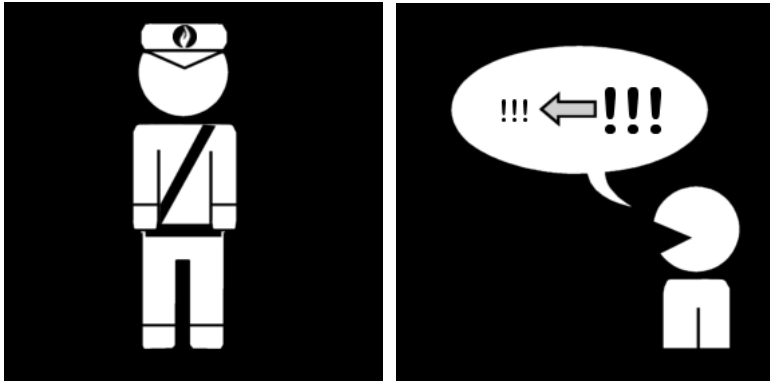
TEISĖ:

Aš turiu teisę prašyti teisininko pagalbos.

PAREIGA:

Aš turiu pareigą laikytis tokių pat taisyklių, kaip ir kiti žmonės.

ASMENS LAISVĖ IR SAUGUMAS

TEISĖ:

Manęs niekas negali bausti be priežasties.

PAREIGA:

Aš turiu pareigą pasakyti, jeigu jaučiuosi nesaugiai.

**LAISVĖ NEBŪTI IŠNAUDOJAMAM,
NEPATIRTI SMURTO IR PRIEVARTOS**

TEISĖ:

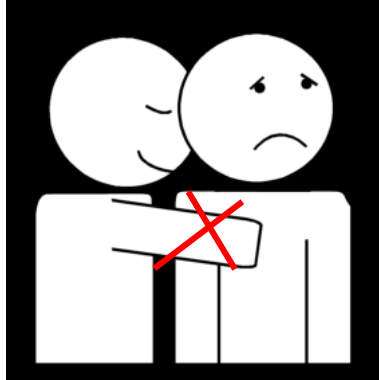
Aš turiu teisę būti gerbiamas.

Manęs niekas negali liesti, jeigu aš to nenoriu.

PAREIGA:

Aš negaliu liesti kito žmogaus be jo sutikimo.

ASMENS NELIEČIAMUMO APSAUGA

TEISĖ:

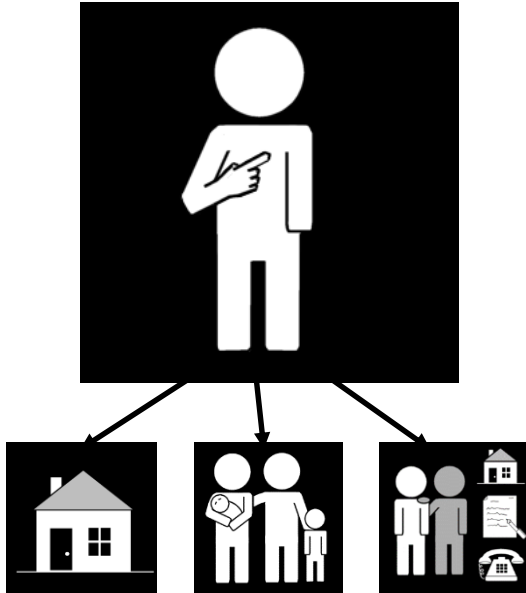
Aš turiu teisę būti gerbiamas.

Manęs niekas negali liesti, jeigu aš to nenoriu.

PAREIGA:

Aš negaliu liesti kito žmogaus be jo sutikimo.

GYVENIMAS SAVARANKIŠKAI IR ĮTRAUKTIS Į BENDRUOMENĘ

TEISĖ:

Aš turiu teisę gyventi ten, kur noriu.

Aš turiu teisę gyventi su kuo noriu.

Aš turiu teisę gauti paslaugas.

PAREIGA:

Aš turiu pareigą švarinti savo būstą.

Aš turiu pareigą prašyti paslaugos, jeigu man sunku
pačiam tvarkyti reikalus.

NUOMONĖS IR SAVIRAIŠKOS LAISVĖ, GALIMYBĖ GAUTI INFORMACIJĄ

TEISĖ:

Aš turiu teisę pasakyti ką galvoju.

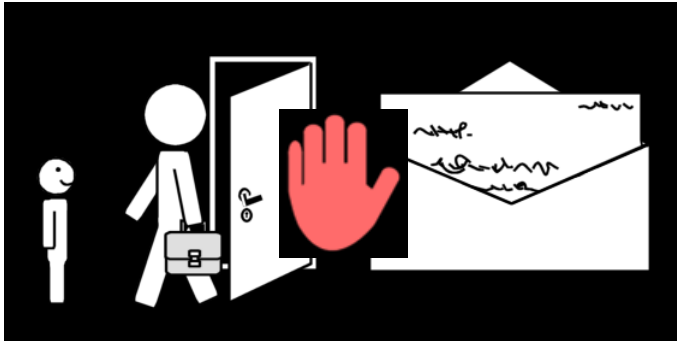
Aš turiu teisę bendrauti su kitais žmonėmis socialiniuose tinkluose.

PAREIGA:

Aš turiu pareigą būti mandagus.

Mano žodžiai neturi skaudinti kitų žmonių.

PRIVATAUS GYVENIMO NELIEČIAMUMAS

TEISĖ:

Aš turiu teisę neleisti kitiems žmonėms įeiti į mano namus.

Niekas negali skaityti mano laiškų be mano leidimo.

PAREIGA:

Aš neinu į kitų žmonių namus, be jų sutikimo.

Aš neskaitau kitiems žmonėms skirtų laiškų

BŪSTO IR ŠEIMOS NELIEČIAMUMAS

TEISĖ:

Aš turiu teisę susituokti.

Aš turiu teisę auginti savo vaikus.

Aš turiu teisę gyventi savo šeimoje.

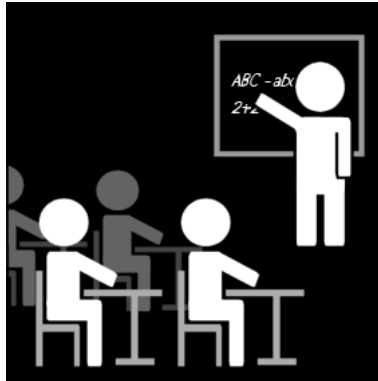
PAREIGA:

Aš turiu pareigą gebėti gyventi savarankiškai, be kitų pagalbos, jei noriu sukurti savo šeimą.

Aš turiu pareigą ieškoti patarimų, kaip rūpintis savo vaiku.

Aš turiu pareigą ieškoti patarimų, kaip rūpintis savo šeima.

ŠVIETIMAS

TEISĖ:

Aš turiu teisę mokytis visą gyvenimą.

PAREIGA:

Aš turiu pareigą nuolat mokytis ir tobulėti.

DARBAS IR UŽIMTUMAS

TEISĖ:

Aš turiu teisę dirbti.

Aš turiu teisę pasirinkti ką noriu dirbti.

PAREIGA:

Aš turiu pareigą laikytis darbo taisyklių.

Aš turiu pareigą gerai atlikti savo darbą.

Aš turiu pareigą būti mandagus su kitais dirbančiais.

PAKANKAMAS GYVENIMO LYGIS IR SOCIALINĖ APSAUGA

TEISĖ:

Aš turiu teisę gauti savo pinigus.

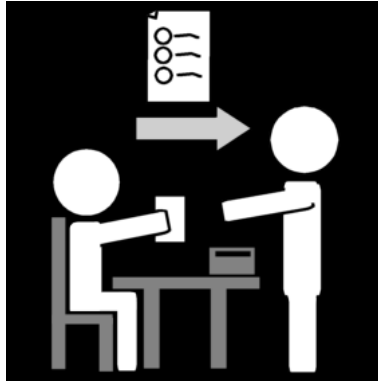
Aš turiu teisę naudoti savo pinigus savo poreikiams.

PAREIGA:

Aš turiu pareigą prisidėti prie šeimos išlaidų.

Aš turiu pareigą nešvaistyti pinigų

DALYVAVIMAS POLITINIAME IR VISUOMENĖS GYVENIME

TEISĖ:

Aš turiu teisę dalyvauti rinkimuose.

Aš turiu teisę balsuoti.

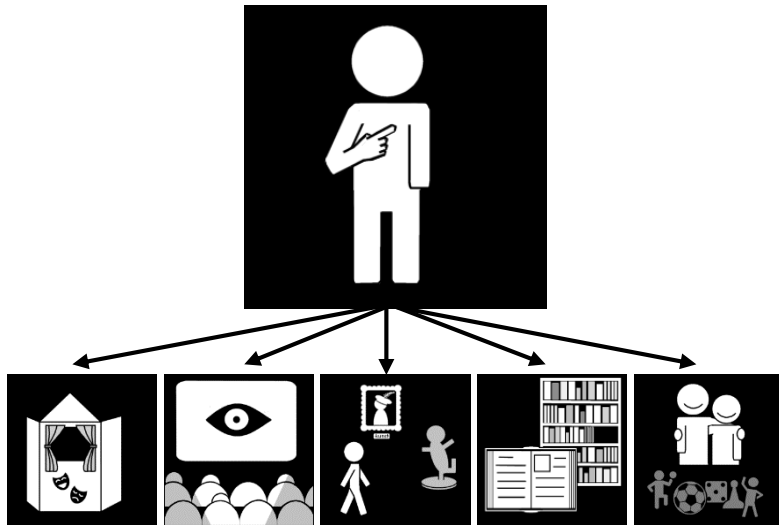
Aš turiu teisę pats būti išrinktas rinkimuose.

PAREIGA:

Aš turiu pareigą daugiau sužinoti apie tuos žmones, už kuriuos balsuosiu.

Aš turiu pareigą pats nutarti už ką balsuosiu.

AKTYVUS VISUOMENINIS GYVENIMAS

TEISĖ:

Aš turiu teisę eiti į teatrą.

Aš turiu teisę eiti į kiną.

Aš turiu teisę eiti į muziejų.

Aš turiu teisę eiti į biblioteką.

Aš turiu teisę sportuoti ir dalyvauti varžybose.

PAREIGA:

Aš turiu pareigą būti mandagus.

Aš turiu pareigą laikytis visiems žmonėms nustatytų taisyklių.

Dėl teisių pažeidimo

Tu visada gali kreiptis:

Jaunuolių dienos centras

www.pjdc.lt

Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių
bendrija „Viltis“

<http://www.viltis.lt/lt/>

Lietuvos neįgaliųjų forumas

<http://lnf.lt/>

Lietuvos Respublikos seimo Neįgaliųjų
teisių komisija

http://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=16579&p_k=1